

Enquête Oevers

KNNV afdeling Delfland

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
afdelingDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
<http://twitter.com/#!/KNNVafdDelfland>

Inhoud

Inleiding.....	3
Globale analyse.....	4
Correlaties	4
Analyse verschil tussen experts en leken	5
Discussie.....	8
Bijlage 1: Enquête oevers	10
Bijlage 2: Zoekkaart Oevers.....	11
Bijlage 3: Nederlandse flora “van duytischen bloedt”?	12
Bijlage 4: Correlaties.....	14
Contact gezocht.....	15

Copyright: KNNV afdeling Delfland, 2011

Referentie: Enquête oevers, KNNV afdeling Delfland, 2011

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

Inleiding

Op 28 en 30 augustus 2011 hebben 150 studenten van de studentenvereniging St. Jansbrug 228 interviews gehouden rond het thema oevers. 2011 is voor de KNNV afdeling Delfland het jaar van de oevers. Zij hebben deze enquêtes binnen een straal van circa 7 km rond het Staelduinse Bosch afgenomen, hiervoor spraken zij passanten aan.

De zoekkaart, zie bijlage 2, toont vier typen oevers die je in het buitengebied en in de bebouwde kom kunt tegenkomen. Met de enquête, zie bijlage 1, hopen we iets te weten te komen over de belangstelling voor oevers en de kennis hierover van de passanten. Met deze kennis willen we onze benadering van het publiek verbeteren.

De geënquêteerden geven een mooie verdeling over de diverse categorieën te zien. In zijn algemeenheid moet een categorie uit een 25-tal waarnemingen bestaan om statistisch zinvolle uitspraken te kunnen doen.

6 Welke kennis heeft u van de natuur?

6.1	0 ik weet minder dan 50 namen van planten en dieren uit de omgeving.	56 %
6.2	0 ik weet meer dan 50 namen van planten en dieren uit de omgeving.	24
6.3	0 ik ben goed thuis in de natuur.	20

7 Waarom bent u hier?

7.1	0 boodschappen doen	3
7.2	0 hond uitlaten	21
7.3	0 wandeling	21
7.4	0 werk	19
7.5	0 school	6
7.6	0 anders	29

8 Hoe vaak bent u hier

8.1	0 elke dag	32
8.2	0 elke week	18
8.3	0 af en toe	19
8.4	0 voor het eerst	31

9 wat is uw/je leeftijd

9.1	0 tot 10 jaar	4
9.2	0 11 – 25 jaar	43
9.3	0 26 – 100 jaar	53

Globale analyse

Het is goed de ideeën achter de vraagstelling te behandelen.

1 Waarom ziet de oever eruit zoals die eruit ziet? We proberen hier te achterhalen of de respondent de oever kan “lezen”.

2 Wat vindt u van deze oever? We vragen hier om een emotionele waardering. Uiteindelijk zetten emoties een mens in beweging.

3 Op welk foto lijkt deze oever het meest? Hierdoor weten wij als analyseerders ook in wat voor omgeving de vragen gesteld zijn.

4 Denkt u dat op deze plek de oever mooier kan? Hier vragen we naar een vergelijking van de situatie in het veld met het streefbeeld van de respondent.

5 Welke stelling spreekt u het meest aan? Het gemiddelde antwoord geeft het politiek draagvlak voor onze eigen doelstelling: Ruimte voor natuur.

6 Welke kennis heeft u van de natuur? Kennis laat je de oever beter “lezen” en geeft meer vergelijkingsmateriaal en andere streefbeelden om deze te beoordelen.

7 Waarom bent u hier? De vraag is of de aanwezigheid bij de oever een bijproduct is van een andere activiteit (op weg naar het werk) of een bewuste keuze (een ommetje langs leuke plekjes).

8 Hoe vaak bent u hier? Het is bekend dat door gewenning zaken beter gewaardeerd worden. Met name is dit goed onderzocht bij de waardering van de ontwerpen van bankbiljetten die elk jaar bekeken wordt.

9 Wat is uw/je leeftijd? Is er een verschil in waardering door een generatiekloof of door de levensfase waarin iemand zich bevindt? Helaas zijn de categorieën 26 – 50 en 51 – 100 door de enquêteurs bij elkaar gevoegd. Voor natuurverenigingen is “50+ en uit de kinderen” een belangrijke doelgroep.

Correlaties

Als eerste is gekeken naar de correlatie tussen de antwoorden op de vragen in alle mogelijke paren. Voorwaarde is daarbij dat de antwoorden op een glijdende schaal gegeven worden. Vragen 1 en 4 vallen daarmee uit. Bij vraag 3 zijn de antwoorden samengevoegd tot “natuurlijke oever” en “technische oever” (aangegeven met de cijfers 2 respectievelijk 1). Bij vraag 7 zijn de antwoorden “met de hond” en “wandeling” samengevoegd tot “bewust” en de overige tot “toevallig” (aangegeven met de cijfers 2 respectievelijk 1).

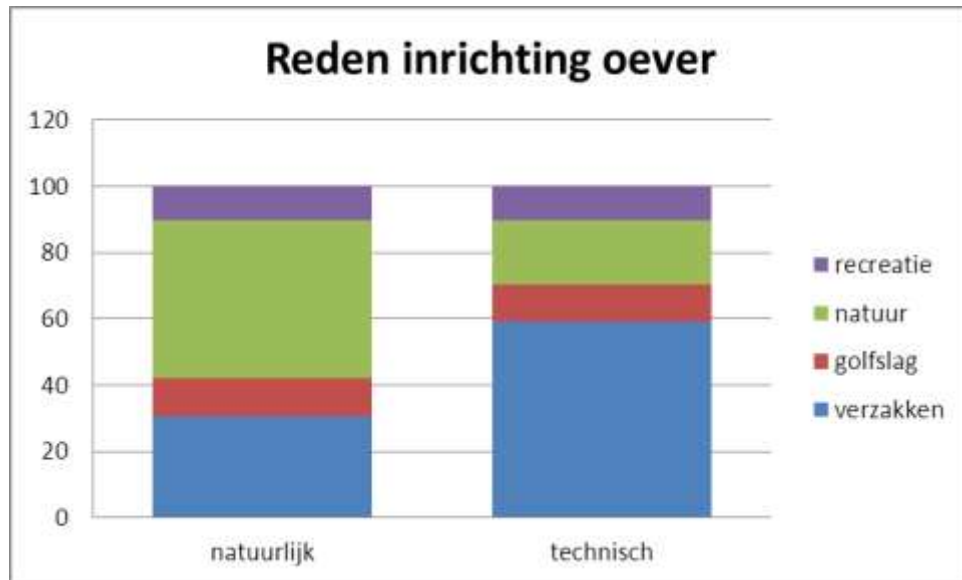
Bij 200 respondenten is een correlatiecoëfficiënt van 0,2 de grens voor een 95% betrouwbaar vaststellen van correlatie. Er is dan dus nog altijd een 5% kans op een toevallige correlatie. Ook zegt de aanwezigheid van een correlatie niets over een mogelijk oorzakelijk verband. Kleine, maar significante correlatiecoëfficiënten geven aan dat iets macroscopisch aangetoond is. Microscopisch naar een individu valt zoiets niet te gebruiken. Bij kleine correlatiecoëfficiënten is er veel variatie van respondent tot respondent.

Om het simpel te houden, zeggen we dat de vragensteller en respondent alleen boe en bah kunnen zeggen. Als de vragensteller op alle boe boe terughoort en op alle bah ook bah, is de correlatiecoëfficiënt 1 en is de correlatie dus 100%. Het kan ook zijn dat op alle boe bah wordt geantwoord en op alle bah boe. Dan is de correlatiecoëfficiënt -1 en is de correlatie ook 100%. Als de antwoorden geen relatie hebben met de vraag is de correlatiecoëfficiënt 0. Op de vraag boe krijg je dan gemiddeld 50% boe en 50% bah als antwoord.

We nemen in deze studie aan dat een zinvolle correlatie is gevonden op het persoonlijke/microniveau als de antwoorden 80% betrouwbaar voorspelbaar zijn. De correlatiecoëfficiënt is dan 0,80 (de numerieke overeenkomst tussen de twee is toeval). Voor praktische doeleinden moet ook de macroscopische significantie behoorlijk afwijken van het toeval. Hier nemen we aan dat de antwoorden 70% betrouwbaar voorspelbaar zijn en dat legt de grens

voor de correlatiecoëfficiënt op 0,57. Let op dat bij willekeurige antwoorden de voorspelling al 50% uitkomt in dit eenvoudige geval.

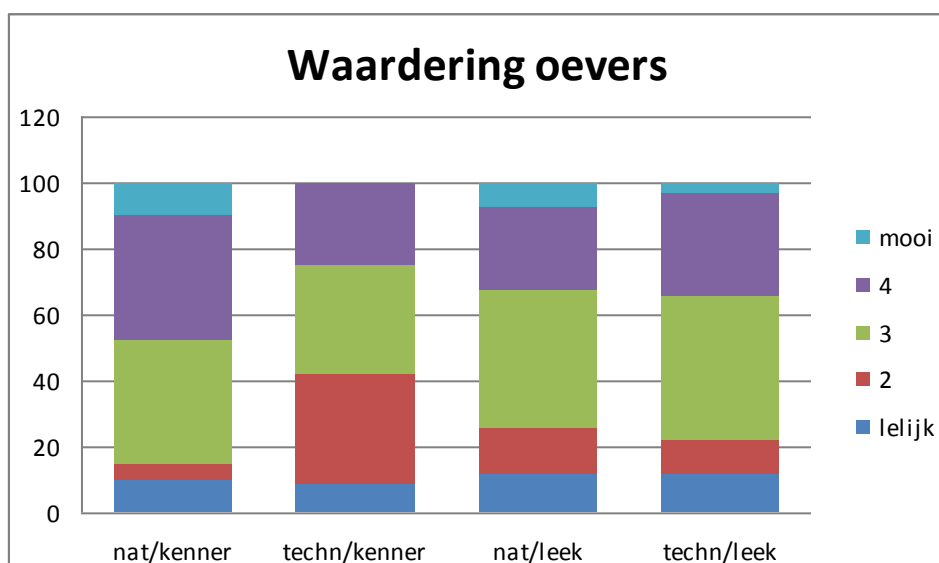
Er zijn geen zinvolle correlaties op micro- en macroschaal gevonden, zie Bijlage 4. Toch hebben we doorgezocht naar minder sterke en complexere verbanden dan hierboven. Dat leidde bijvoorbeeld tot het volgende plaatje.

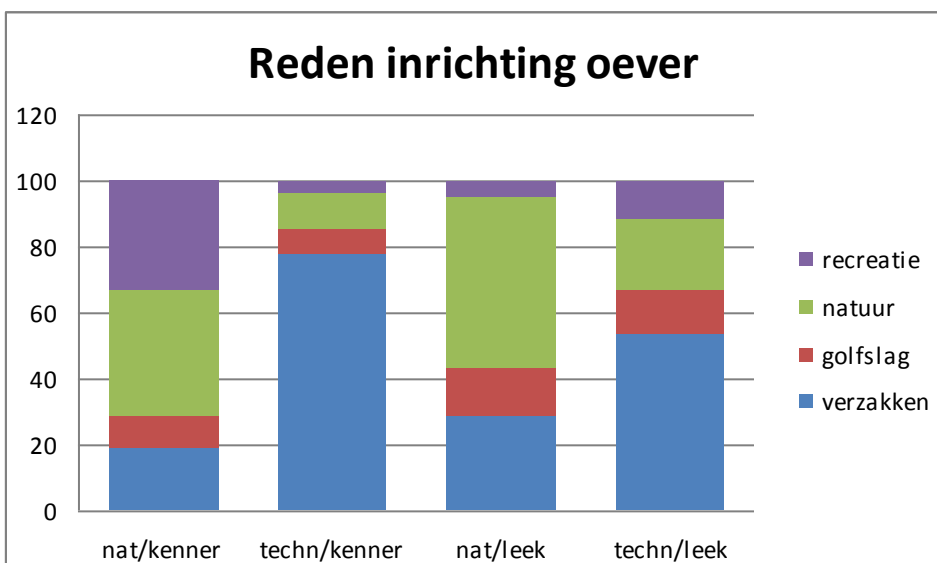
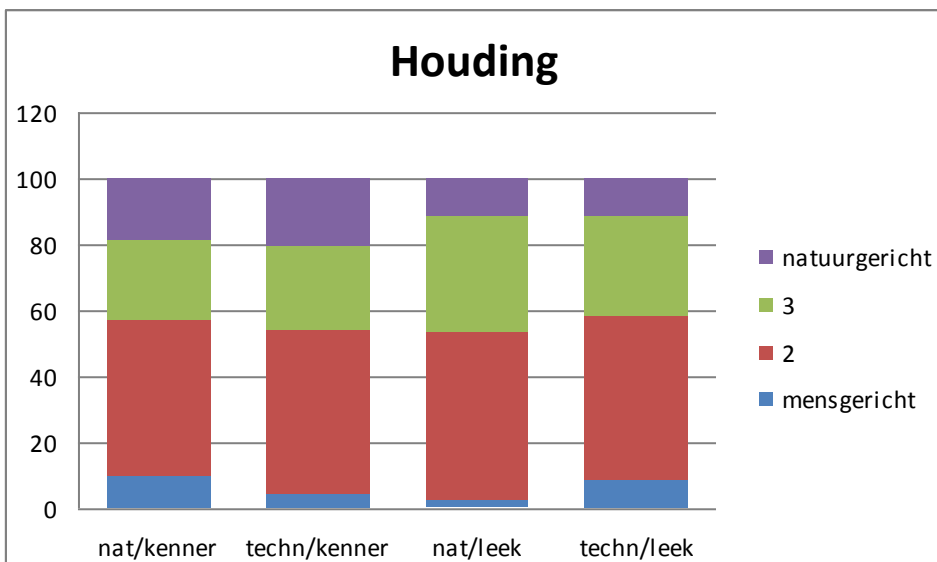
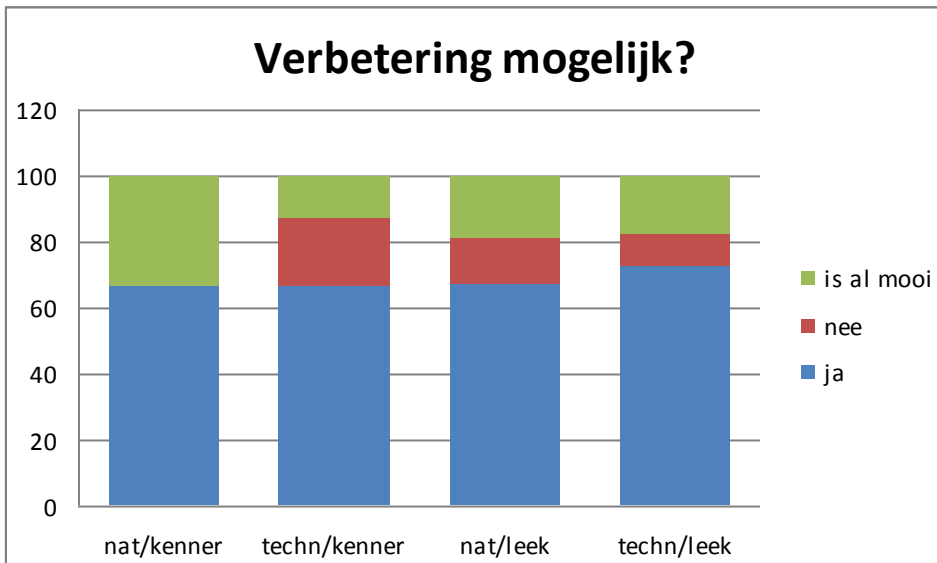

Men verklaart de technische oeverbescherming uit oogpunt van mogelijke verzakkingen. Het verbeteren van de natuurwaarden ziet men als reden voor een meer natuurlijk uiterlijk.

Analyse verschil tussen experts en leken

In de globale analyse zijn maar kleine verschillen gevonden tussen verschillende typen respondenten. In deze analyse spelen we op scherp door de middengroep weg te laten en alleen de leken en de experts mee te nemen in de analyse. De twee technische oevers en de twee natuurlijke oevers nemen we bij elkaar.

De leken maken nauwelijks onderscheid tussen de twee typen oevers. De experts waarderen de natuurlijke oevers duidelijk meer. De experts en leken denken hetzelfde over de mogelijke verbeteringen van een oever. Ongeacht het type vindt tweederde dat die wel mooier kan. De experts vinden van een derde van de natuurlijke oevers dat die mooi zijn. Van de technische oevers constateren zij dat een deel niet mooier kan. De leken maken dat onderscheid niet.

De experts zijn wat extremer in hun natuurgerichtheid.

De experts zien een groter verschil in redenen waarom een oever zo is ingericht. Waar de leek aan natuurbevordering denkt, ziet de expert vaker recreatiedoeleinden.

Discussie

De KNNV is een vereniging die zich sterk maakt voor de natuur. Deze enquête is bedoeld een onderlegger te vormen voor natuurbeschermingswerk en natuureducatie. Hieronder worden een aantal zaken uit de enquête uitgelicht die daarop van invloed kunnen zijn.

“Hoe het hoort” op een plek, het streefbeeld, hangt af van de locatie en andere zaken die toevallig ook aanwezig zijn. In de reclamewereld is het verschijnsel goed bekend. Praktisch alle producten en diensten worden verkocht door het in een speciale omgeving te plaatsen. Er is bijna niets dat op zijn eigen kwaliteiten wordt aangeprezen.

Het is overigens niet zo dat elk willekeurig product in elke willekeurige context kan worden geplaatst. Er zijn dingen die wel kunnen en dingen die niet kunnen. In een glossy in de reclame voor een duur rolex-horloge de rolex voor een egelkast verwisselen zal niet werken. Ook niet als het een overeenkomstig gelikte foto is. Onder het begrip natuur lijken de mensen te verstaan de combinatie van “zelden komen”, “wild”, “weinig menselijke ingrepen” en “ver”. Het fenomeen natuur dichtbij huis is daarmee onmogelijk geworden.

De KNNV afdeling Delfland heeft al eerder ervaring opgedaan met dit fenomeen. In de Vinex-wijk Ypenburg is geprobeerd natuurwaarden in het water en op de oevers te creëren in een woonwijk. Het komt de inwoners van de wijk te dichtbij. Men wil geen natuur zo dicht bij huis. In het onderzoeksrapport Verslag Ypenburg 2010 wordt dit gevoel kwalitatief beschreven. In bijlage 3 is een anekdote gereproduceerd over hetzelfde onderwerp. Met deze enquête is geprobeerd dit cijfermatig te onderbouwen, maar dat is er niet uitgekomen.

Voor de KNNV is het de vraag hoe je dan toch dicht bij huis natuurwaarden kunt ontwikkelen. Stiekem, natuurlijk. Een hek eromheen om gevoelsmatig meer afstand te scheppen. Samenwerken met instanties die op dit terrein een opgave hebben: gemeenten en hoogheemraadschap. Misschien toch een frontale aanval? Toch een glossy foto van een egelkast. Misschien retro-romantiek? Ruïnes met wilde natuur in de achtertuin promoten? Dat is wel een bekend en geaccepteerd beeld.

Kennis geeft een andere kijk op de wereld om je heen. Ook waar experts en leken beide mogelijke verbeteringen van een oever zien is het nog maar de vraag of zij wel hetzelfde streefbeeld voor ogen hebben. De leek ziet nauwelijks verschil tussen een technische of een natuurvriendelijke oever. Beter gezegd: hij hecht geen betekenis of emotionele waarde aan de waargenomen verschillen.

De KNNV afdeling Delfland heeft wel streefbeelden en positieve gevoelens bij een natuurlijke oever en negatieve bij een technische. In het kader van natuureducatie en –bescherming is het goed om de streefbeelden over het voetlicht te brengen samen met een positieve emotionele lading. De bijgevoegde emotie maakt mensen duidelijk dat wij het echt belangrijk vinden.

Bijlage 1: Enquête oevers

1 Waarom ziet de oever eruit zoals die eruit ziet?

- 1.1 0 om het wegzakken van de grond tegen te houden
- 1.2 0 de kracht van de golfslag te dempen
- 1.3 0 om de natuur te bevorderen
- 1.4 0 om de recreatie te bevorderen

2 Wat vindt u van deze oever?

- 2.1 0 zeer mooi
- 2.2 0 mooi
- 2.3 0 gewoon
- 2.4 0 lelijk
- 2.5 0 zeer lelijk

3 Op welk foto lijkt deze oever het meest?

- 3.1 0 foto nummer 1 (natuurlijke oever in het buitengebied)
- 3.2 0 foto nummer 2 (natuurlijke oever in de bebouwde kom)
- 3.3 0 foto nummer 3 (traditionele oever in het buiten gebied)
- 3.4 0 foto nummer 4 (traditionele oever in de bebouwde kom)

4 Denkt u dat op deze plek de oever mooier kan?

- 4.1 0 ja
- 4.2 0 nee
- 4.3 0 nee, de oever is al mooi

5 Welke stelling spreekt u het meest aan?

- 5.1 0 de mens kan de natuur naar believen gebruiken
- 5.2 0 de mens kan de natuur gebruiken maar houdt wel rekening met de natuur.
- 5.3 0 de mens en de natuur zijn even belangrijk
- 5.4 0 de natuur is het allerbelangrijkste

6 Welke kennis heeft u van de natuur?

- 6.1 0 ik weet minder dan 50 namen van planten en dieren uit de omgeving.
- 6.2 0 ik weet meer dan 50 namen van planten en dieren uit de omgeving.
- 6.3 0 ik ben goed thuis in de natuur.

7 Waarom bent u hier?

- 7.1 0 boodschappen doen
- 7.2 0 hond uitlaten
- 7.3 0 wandeling
- 7.4 0 werk
- 7.5 0 school
- 7.6 0 anders

8 Hoe vaak bent u hier

- 8.1 0 elke dag
- 8.2 0 elke week
- 8.3 0 af en toe
- 8.4 0 voor het eerst

9 wat is uw/je leeftijd

- 9.1 0 tot 10 jaar
- 9.2 0 11 – 25 jaar
- 9.3 0 26 – 50 jaar
- 9.4 0 51 – 100 jaar (9.3 en 9.4 zijn samengevoegd)

door enquêteur in te vullen

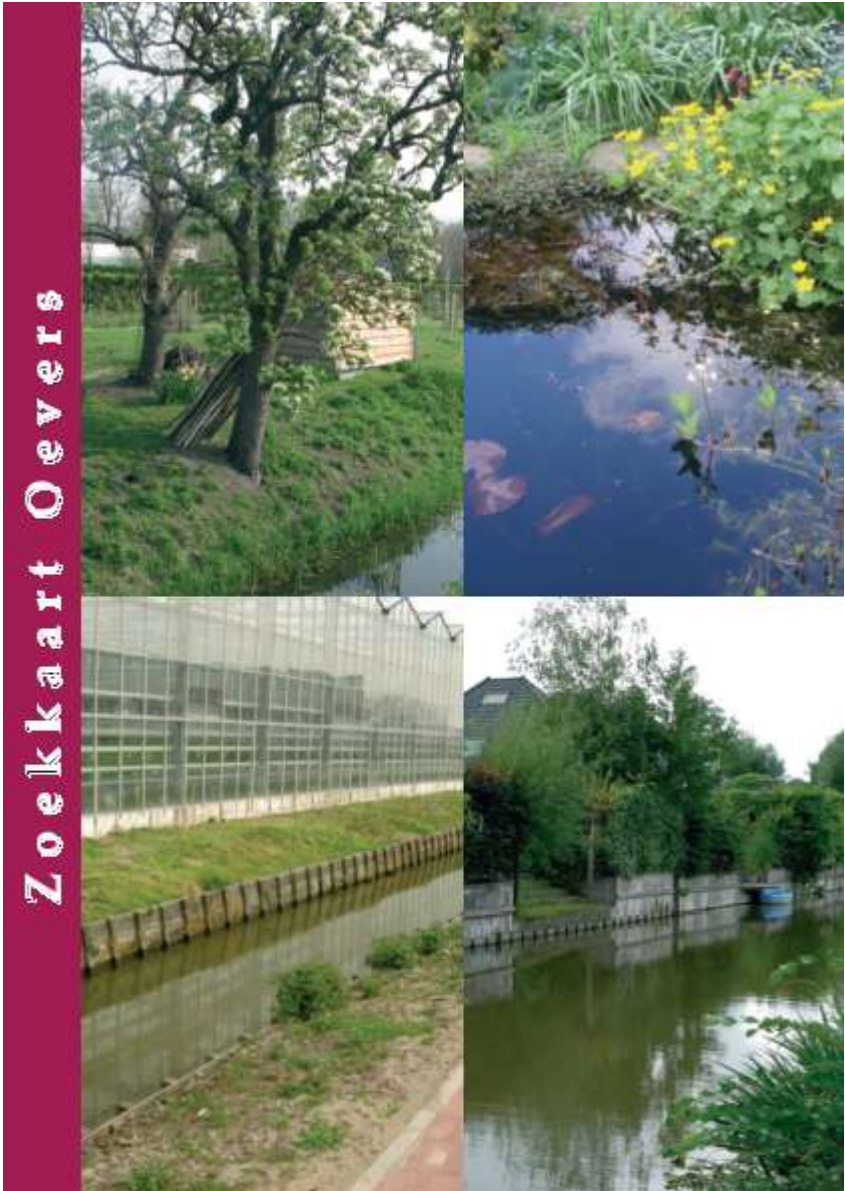
datum

plaats

naam oever b.v. de straat

Km-nummer oever

Bijlage 2: Zoekkaart Oevers, de voorkant

Bijlage 3: Nederlandse flora “van duytschen bloed”?

Cor Nonhof, Veldbericht, KNNV afdeling Delfland, #99 winter 2010

In september was de plantenwerkgroep in de Balij om voor Staatsbosbeheer een inventarisatie te doen. Het viel ons op dat langs de vernieuwde paden en op een veldje akkeronkruiden stonden. Ze waren duidelijk ingezaaid en van Zuid-Europese oorsprong. We bespraken de kansen van eenjarige akkeronkruiden om zich te handhaven in een grasberm of weiland. (Die is te verwaarlozen.)

Een groep natuurgidsen van de Zoetermeerse afdeling van IVN kwam toevallig ook langs en wilde weten of dit soort floravervalsing eigenlijk wel mocht. Een was echt kwaad en wilde aangifte doen bij de politie.

En dan waren er nog een paar toevallige nietswetende passanten en die vonden het natuurlijk prachtig!

Dit was duidelijk een geval waar kennis van zaken je anders laat kijken en beleven.

Een ander aspect aan deze geschiedenis is de locatie. We stonden in een recreatiepark zo ver mogelijk van de bebouwde kom. Het is interessant je af te vragen hoe het gesprek zou zijn verlopen in een stadspark of in iemands achtertuin. Waarschijnlijk had dan iedereen het mooi gevonden. Afstand van het centrum van een dorp of stad stuurt ons verwachtingspatroon voor cultuurplanten of oer Nederlandse soorten. In de stad zijn we blij als we een nieuwkomer ontdekken. We gaan er actief naar op zoek. Niet om ze uit te roeien, maar om ze te koesteren en te kijken hoe ze het hier doen.

Nog een aspect is de natuurlijkheid van het voorkomen. Als de soorten op eigen kracht zijn aangekomen, voelt dat beter dan wanneer ze zijn ingezaaid. Bij bossen op weiland zijn de boom- en struiklaag een gegeven waar niemand het over heeft. Maar als de tijd rijp is om de kruidlaag in te zaaien, zijn er plotseling veel bedenkingen. Zelfs als het zaaigoed uit Nederlandse bossen komt. Dan is een exoot die is komen aanwaaien misschien zelfs te prefereren.

En dan iets wat Balkenende heeft verboden: klonen. In het Bieslandse Bos is in een perceel een verkeerde kloon Canada-populieren aangeplant. Het perceel ziet er nu armetierig uit doordat er veel bomen zijn uitgevallen. Volgens SBB was het een proef en zijn de bomen die er nu nog staan door alle kinderziekten heen. Wat er nog staat gaat gewoon zijn maximale leeftijd verder halen.

Hoe zit dat met de recreatiebossen in onze omgeving, zijn overal klonen aangeplant? En waar komen die dan vandaan? Onze bossen zijn aangeplant in een tijd dat je de bomen in grote getalen van een kweker kocht. De Nederlanders hebben daarbij in de Gouden Eeuw Europa de weg gewezen. We verkochten op grote schaal bomen door heel Europa voor land-goedparken. Pas recent spreekt men over de wenselijkheid van streekeigen plantmateriaal en genetische diversiteit. De nieuwe bossen in onze omgeving hebben maar een smalle genetische basis.

We moeten dus praten over immigratiebeleid ten aanzien van de flora. Moeten we alleen soorten met een stamboom tot aan de Caninefaten en Batavieren in Nederland worden toegestaan? Geldt dit alleen voor de natuurgebieden of ook voor de achtertuin en voor kamerplanten?

Onze afdeling heeft op deze vragen een keer een antwoord geformuleerd en vastgelegd in streefbeelden, zie onze website onder de downloads. Wij zijn voor bijzaaien van bossen met

inheemse kruidensoorten en stinzeplanten. We zijn ook op zoek naar origineel streekeigen materiaal in de geriefhoutbosjes in Midden-Delfland. We trekken niet ten strijde tegen exoten en nieuwkomers in de bebouwde kom.

Hieronder als illustratie een lijst met Stinze en andere bosflora van het vroege voorjaar.

Naam	Herkomst	Introductie
Bosanemoon	oorspronkelijk inheems	inheems
Bostulp	Europa	neofyt, 19e eeuw
Daslook	oorspronkelijk inheems	inheems
Gevlekte aronskelk	oorspronkelijk inheems	inheems
Gewoon sneeuwkllokje	Zuid-Europa	neofyt, 18e eeuw
Gewoon speenkruid	oorspronkelijk inheems	inheems
Italiaanse aronskelk	Zuid-Europa	neofyt, 18e eeuw
Oosterse sterhyacint	Zuid-Rusland	neofyt, 19e eeuw
Vroege sterhyacint	Midden- en Zuid-Europa	neofyt, 17e eeuw
Wilde hyacint	oorspronkelijk inheems	inheems
Wilde narcis	oorspronkelijk inheems	inheems

Bijlage 4: Correlaties

Correlatie 2 **Wat vindt u van deze oever?** met de overige vragen

Overige vragen	CC
3 Op welk foto lijkt deze oever het meest?	-0,12
5 Welke stelling spreekt u het meest aan?	0,01
6 Welke kennis heeft u van de natuur?	-0,04
7 Waarom bent u hier?	-0,06
8 Hoe vaak bent u hier?	0,15
9 Wat is uw/je leeftijd?	-0,15

Correlatie 3 **Op welk foto lijkt deze oever het meest?** met de overige vragen

Overige vragen	CC
5 Welke stelling spreekt u het meest aan?	0,01
6 Welke kennis heeft u van de natuur?	0,11
7 Waarom bent u hier?	0,04
8 Hoe vaak bent u hier?	0,02
9 Wat is uw/je leeftijd?	0,04

Correlatie 5 **Welke stelling spreekt u het meest aan?** met de overige vragen

Overige vragen	CC
6 Welke kennis heeft u van de natuur?	0,02
7 Waarom bent u hier?	0,10
8 Hoe vaak bent u hier?	-0,20
9 Wat is uw/je leeftijd?	0,26

Correlatie 6 **Welke kennis heeft u van de natuur?** met de overige vragen

Overige vragen	CC
7 Waarom bent u hier?	-0,07
8 Hoe vaak bent u hier?	-0,03
9 Wat is uw/je leeftijd?	0,18

Correlatie 7 **Waarom bent u hier?** met de overige vragen

Overige vragen	CC
8 Hoe vaak bent u hier?	-0,31
9 Wat is uw/je leeftijd?	0,31
Zondag (1) of dinsdag (2)	-0,11

Correlatie 8 **Hoe vaak bent u hier?** met de overige vragen

Overige vragen	CC
9 Wat is uw/je leeftijd?	-0,41

Contact gezocht

Stuur een email aan: afdelingDelfland@knnv.nl

Wij sturen je zonder kluitje
het riet in.

Om te genieten van de natuur.
Of om haar te bestuderen en te beschermen.
De KNNV maakt je wegwijs in de natuur.

www.knnv.nl/afdelingDelfland

Deze uitgave bevat een verslag van de enquête die door 150 studenten van de Delftse studentenvereniging St Jansbrug in het Westland eind augustus zijn gehouden. Deze enquête had als thema Oevers, dit in het kader van het gelijknamige jaarthema van de KNNV.

De KNNV is een vereniging die zich sterk maakt voor de natuur. Deze enquête is bedoeld een onderlegger te vormen voor natuurbeschermingswerk en natuureducatie. Er zijn een paar belangwekkende constatering gedaan:

- Jonge mensen lijken wat ontevredener over de oevers dan de ouderen en denken wat vaker dat er aan de situatie nog iets gedaan kan worden. Ze lijken ook wat meer mensgericht dan de ouderen. Uit dit onderzoek wordt niet duidelijk of dat bij de leeftijdsfase hoort of echt een generatiekloof die ook later in het leven blijft bestaan.
- Hoe vaker men op een plek komt, hoe meer de mens in de beleving voorop staat. Dichtbij huis slaat de mens aan het inrichten en tuinieren. De wilde natuur is ver weg op een plek waar je niet vaak komt.
- Kennis geeft een andere kijk op de wereld om je heen. Ook waar experts en leken beide mogelijke verbeteringen van een oever zien is het nog maar de vraag of zij wel hetzelfde streefbeeld voor ogen hebben. De leek ziet nauwelijks verschil tussen een technische of een natuurvriendelijke oever. Beter gezegd: hij hecht geen betekenis of emotionele waarde aan de waargenomen verschillen.

De KNNV afdeling Delfland, de natuurvereniging voor Delfland.

De KNNV opent je ogen en hart voor de natuur. Met elkaar komen we op voor de belangen van die natuur.

